

Ann. XI.

ROMAE, Kal. Iuniis MDCCCCVIII

Num. VI.

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est:

In Italia: Libellarum 4,80

ubique extra Italiam: Lib. 6,25 (Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25)

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem

Commentarii **VOX VRBIS** possessorem et administratorem

ROMA - Piazza del Gesù, 48 - ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN GALLIA

apud

Librairie Gamber

Paris

Rue Danton.

IN ANGLIA

apud

Burns and Oates

London W.

28, Orchard Street.

IN RUSSIA

Varsaviae Polonorum

apud

Gebethner et Wolf
Rakowskie Przedmieście, 15.

IN CANADA

apud

Librairie Granger Frères

Montreal

1689, Rue Notre-Dame.

PROSPECTUS SUBNOTATIONIS
COMMENTARII VOX URBIS IN AN. MDCCCVIII

Premium annuae subnotationis est in Italia Libell. 4,80

ubique extra Italiam Libell. 6,25

(Doll. 1,25; Sch. 5; March. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25)

recto tramite mittendum

ad ARISTIDEM LEONORI Equitem

Commentarii "Vox Urbis," possessorem et administratorem

ROMAM, Piazza del Gesù, 48

Praemia sociis constituta:

Ex subnotatoribus quisque

sive *Vox Urbis* kalendarium, sive tabulam
m. $0,25 \times 0,45$ Pontificiam dominationis
auspicationem referentem a Pio PP. IX anno MDCCXLVI peractam, *ad libitum*
sibi habebit.

Qui socios novos comparaverit duos

tuita omnino fruetur.

premiumque eorum subnotationis
miserit, subnotatione sibi gra-

Qui socios novos comparaverit tres

m. $0,63 \times 0,85$ in qua apposita charta manu facta, calcographice impressa, officina Urbani hospitii S. Michaelis ad Ripam, antiqua gloria insignis, imaginem retulit Pii X Pont. Max. vultus vigore, oculorum vi lineamentisque iure merito apud omnes celebratam.

— bibliopolis exceptis — ma-
gnificam tabulam dono accipiet

Qui triginta socios novos comparaverit

ante Iulium mensem — bi-
bliopolis pariter exceptis —
dimidiatum premium itineris habebit a quovis Europae loco ubi vivit Romam usque,
atque inde in domum suam, secunda, prouti vocant, ferriveharum classi usus.

Qui sexaginta socios novos comparaverit

uti supra, eodem itinere
gratis omnino gaudebit.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

Ex Americis. - Urbs sodalitatis ritu gubernata.
 Gregoriani cantus progressio.
 Nova Philandri Bavaria de aqua disputatio.
 Paroemiae sive Adagia: Crassiore Musa. - Rudius ac planius. - Invita
 Minerva. - In vado esse. - In portu navigare.
 Ad conventum Hagensem *de pace publica*. - Carmen A. M. CASOLI
 e S. I. Mutinensis, in certamine poetico Hoeufftiano premio dona-
 tum anno MCMVIII.
 Francisci Iosephi Austrorum imperatoris LX regni annus ex-
 pletus.
 De festo Ascensionis Christi Domini in caelum deque *Rogatio-
 nibus*.
 Acta Pontificia. - Sanctissimi Domini Nostri Pii divina providentia
 Papae X litterae encyclicaes de modernistarum doctrinis: Modernista
 apologeta - Modernista reformator.

Ex SS. Congregationibus Romanis sententiae novissimae se-
 lectae.
 Diarium Vaticanum. - Coram SSmo admissiones. - Pontificiae electio-
 nes. - Varia. - Vita functi viri clariores.
 Annales. - Vindobonenses feriae. - Mauritanica res. - Indorum rebellio.
 - Ex infinita America.
 Publici per Orbem coetus legibus ferendis.
 Per Orbem.
 Libri recens dono accepti.
 Aenigmata.

*In tertia operculi pagina: TARCISIUS - Actio dramatica I. B. FRANCESIA
 versibus senaris conscripta.*

Ex Americis

Urbs sodalitatis ritu gubernata

Manchester urbem, in Nova Hampshire ex nordico americano foedera republica, Merrimac flumen alluit, eamque omnem una praesertim eademque opificia compleant, quae nendo, aut pectendo, aut texendo cotonii adlaborant. Rubri plane, aut rubricantes totidem domuum lateres undique per urbem offendunt oculos; cives autem plerique in sodalitia sexdecim divisi atque distributi, in unam denique eamque maximam sodalitatem conlati vivunt, quae huiusmodi fabrefactioni atque commercio perficiendo vires pecuniamque confert. Sunt autem cives, ut fit in Americis passim, ex multis quidem variisque nationibus; nam et Americani multi, et Canadienses, Galli, Iberni, Polonique non pauci; alii vero Itali vel Graeci simul adsunt. Plerique eorum catholici sunt propriaque tempa habent; at nemo negotia agit quae sodalitii negotia non sint, aut quae quodammodo eius ab sociis non agantur. Evidem opifices plurimi in sodalitio adlaborant; qui vero ciborum aut vestium aut aliarum rerum commercia gerunt, ea ferme nonnisi cum opificibus expediunt; sacerdotes iis administrant; magistratus eos iudicant.

bus fit ut numquam, aut fere, Manchesteriani opifices desertionem inierint, ita plane ut medium per saeculum bis tantum generalis eorum secessio contigerit; semel vero ex parte secesserint. Attamen postremis hisce recessionibus opificum factio victa e certamine rediit; quamobrem firma deinde pax constituta est atque diu duratura. Habent certe et Manchesteriani opifices hoc vel alterum quod sive iure, vel iniuria querantur; attamen vitae vivendae ratio mitis plerumque atque facilis omnibus fit, ita ut quieta pace adlaborare manibus, potiusquam tumultus aleam iacere plebs malit.

Hoc pacis regnum unusquisque coetus conservat nisu constanti. Opifices enim certa lege in sex atque viginti collegia coacti, quae unam, uti diximus, eamdemque sodalitatem constituunt, sua iura fortiter protentur. Neque secus domini agunt atque ditiores, qui quidem inter se certo inito foedere commercia regunt. Divitiarum vero vim copiamve non ostentant, neque ita luxuriose vivunt, ut pauperibus iniuriam inferant, sed alacri animo omnes atque mente concordi in augendas suas aliorumque opes satagunt.

Hinc inde igitur moderati animi, desideria numquam effraena, mitesque indoles. Quibus modis florescit quies atque ubiores affert civibus fructus. Ceterum ipsa sodalitia opificibus suis domunculas extruxere, parvas eas quidem, sed nitidas, sed omni re, quae ad vitae commodum pertineat, instructas, hortulisque praecinctas. Huiusmodi domus seniores opifices annuo pretio locant, mox iunioribus commodant menstrua locatione, ita plane ut parva pecunia liceat cubiculum nitidum satis atque elegans

Est autem civile hoc sodalitum urbe longe antiquius; pleramque enim terrarum partem, ubi urbs deinde exstructa est, ad eius socios pertinebat; eius quoque opibus et mandato plerique cives Manchesteriani suis laboribus vitam sibi comparant. Hisce omni-

MAGNI MOMENTI MONITUM

Pontifica officina Candelarum ad Sacra
vapore acta

CONSTANTINI PISONI

ROMAE in ITALIA

CORSO VITTORIO EMANUELE, 127-129 — VIA SEDIARI, 1-2-3

innumerorum eorumque illustrium clientum suorum animadversionem
repetit in faculas ad noctem atque ad collu-
strandum, quas iure proprietatis sibi protexit.

In his

Lux — Salubritas — Parsimonia
Mundities — Diuturnitas — Commodum.

Sunt enim forma singulari; a ceteris huiusmodi omnino dif-
ferunt tum ex Italicis tum ex exteris officinis; perfecte com-
buruntur; tempus maximum durant.

*Qui semel expertus fuerit, eas procul dubio
in posterum semper adhibebit, nunquam relinquet.*

Vitrei caliculi consulto ad usum apparati venumdantur.

Candelae ex cera ad sacra — Candelae exquisitis ornamentis decorae.

Officina condita est anno MDCCCIII

Diversorium Magnum, cui a Minerva nomen

(Grand Hôtel de la Minerve)

ROMAE — Piazza della Minerva — ROMAE

Diversorium inter optima Romae, in Urbis centro,
recens omnino instauratum — Tercenta cubicula et
magnae aulae — Calefactio — Balnea — Electrica lux
ubique — Machinae duo ad ascendendum — Hiemale
viridarium — Ludi tradiculares — Aulæ mulieribus
reservatae.

Seculum pro sacerdotibus ad sacra illanda.

Leopoldus Scotti, moderator.

Gulielmus Gaudenzi

Romæ, Tor Sanguigna, 2-3; Via Coronari, 1

cuique suppeditat coronas, numismata, Christi cru-
cifixi effigies, Sanctorum imagines tum insculptas tum
omnibus modis impressas, metallis caelata opera ad
sacra vel ad reliquias reponendas, pietatis libros,
omniaque in Puellarum Mariae usum; pulclarum ar-
tium specimina, musiva, caelatas sculptas gemmas et
similia; quorum maximum apparatum possidet.

Gallice atque Hispanice loquitur.

Prospectum subnotationis *Vox Urbis* Commentarii

in an. MDCCCCVIII

videas in quarta operculi pagina.

tiones, vesperalia, antiphonaria suo quaeque tempore vulgasse, quae singulas in dioeceses quum fuissent introducta, non modicum iis lucrum etiam afferent. Hisce factis « sensim sine sensu », at « quamprimum tamen » uti monebat Pontifex in decreto an. MCMV Idibus Augustis edito, res perfecta est; nova denique Gradualis vaticani editione, in qua omnia reperiuntur quae satis superque sint clericis et fidelibus liturgicis cantibus participantibus, non iniuria sperare licet fore ut immota sic permaneat, atque pietas augeatur et sacerorum rituum pulchritudo in dies magis renideat.

Nova Philandri Bavari de aqua disputatio

Ad Laurentium.

Crebris litteris et exhortationibus rogare non desinis, Laurenti, ut aliquando finiam, quem habui ad te et ad Stephanum nobis amicissimum de aqua sermonem, ut quae, quum ad fontem considebamus in sylva, viva voce reddidi invitus, scripta ad te transmittam; et quamquam certo scio non me praestitum ea quae exspectas, tamen, ut vel rogandi finem facias, quae tunc de mari supererant, breviter et ieune praecidam.

Nam si cupias admirari maris magnificentiam vel nitido quodam abduci linguae genere, lege, quae de suis itineribus, tum laboriosis et periculorum plenis, tum de facilibus atque iucundis nautae commentariis prosequuti sunt. Ecquis enim tam est lento animo, quin infinitorum moveatur spuma fluctuum? quin ad summam ultro feratur delectationem nocturna in mari tranquillo fulgore siderum? qui, quum contemplatur hanc maiestatem, mentem non sua sponte levet ad eum, qui terra quandam quasi limite maria cinxit? Haec igitur lege Laurenti, si leporem quaevis et loquendi flores. Satis enim te novisse puto, quam exili genere rerum copiam physici vestiant. De mari disputare geologum reliquum est. Utinam ego, quae quondam a magistro accepi, memoria tenerem omnia! Solas reliquias enumerabo.

Summae igitur sphaerae, quam terram nominamus, partem maiorem sibi absumpsit aqua: ut singulis chilometris quadratis terrae terrea respondeant aquae chilometra quadrata. Haec aqua mare vocatur. Colorem habet caeruleum, qui est ex pulveris particulis reflexa lux. Summam saepe praebent noctu quaedam in mari bestiæ candoris pulchritudinem. Dicam ergo aliquid primum de altitudine maris, deinde de quibusdam corporibus, quae soluta sorbuit aqua marina, tum de calore aquae marinae, tum de fluctibus, postremo de fluminibus in mari.

Putabant maiores nostri maria esse alta ad trigesima vel quadraginta chilometra: sed postea inventa est media altitudo metrum trium millium et quingentorum.

Quid sit media altitudo, quaeris?

Coniunctum singularum altitudinum, quas inveniunt mensores, numerum mensionum numero divide: quem hinc efficis, numerus medius dicitur. Sic statuta sunt in mari post frequentes Americanorum, Germanorum, maxime autem Anglorum expeditiones, quae iam dixi metrum tria millia et quingenta. Profundissimus autem, qui repertus est locus metrum est novem millium quadringentorum triginta; est in oceano magno locus ex Neoselandia ad orientem vergens. Mediterraneum autem mare attingit metrum millia quatuor et quadringenta quadraginta. Hoc ergo potest de maris altitudine statui: tam longe aquam descendere, quam summi montes ex summa aqua ascendunt: id est ad novem chilometra. Nihilominus, si omnis terra, quae ex aqua exstat, in mare devolvetur, non amplius quam metris centum sexaginta minueretur marium altitudo. Nulli in imo mari sunt montes, sed longissimae quasi fossae magnae latitudinis, quarum unae alias excipiunt. Quodsi metra ducenta in aquam descendimus tantas in tenebras incidemus, quantis in terra noctu circumdamur; si amplius ducenta progressi erimus, nullum videbimus lucis vestigium, id quod photographica tessera, quam demiserant exploratores, satis demonstratum est.

De corporibus autem in mari solutis dici multum non debet. Nonne ipsum mare a poetis dicitur « sal »? Cuius tanta est in aqua marina copia, ut bibi non possit. Idcirco nautae, antequam solvunt naves, ad cibum parandum implent aquarias capsas. Exacta autem in vaporem aqua marina, sal residet, maxime illud, quo ad condiendum cibum utimur. Suspiciaris me plura dicere salis genera, quum unum esse diceris, quod pueri matri a tabernario petebamus. Sed chymici salia multa numerant, id est acida, quorum cessit hydrogenium metallo: ut quum natrium accedit ad acidum muriaticum, quod est ex hydrogenio et chloro, et hydrogenium expellit sibique chlorum adiungit, sal culinarium evadit. Praeterea sunt in mari magnesii, calcii bromii salia. Calx autem quam addueunt ex terra flumina ad conchas conficiendas inservit. Ubi plus aquae vaporat, ibi plus est salis: propterea sunt mediterranei maris in partibus centenis quaternae salis et exsiccaretur hoc mare, nisi ex Atlantico aqua irrumperet. Minuitur quorundam marium minorum sal fluminibus, ut Ponti: cuius partes centenae continent salis partes binas. In mari mortuo tam crebra sunt salia, ut quartam partem efficiant tribus partibus aquae relictis. Sal

habere salubremque cibum, atque puro aëre perfrui. Lucrum igitur tenue satis est, sed certum, assiduum et ita multiplex, ut nonnullis post annis assem sibi constituere opifices seniores queant, et sua vice fundos emere et domum facere suam.

Vivitur igitur modice, iuste adlaboratur; otiatur nemo; ad publicam prosperitatem suum quisque lapidem confert, reipublicae felicitatem comparat cordi proposito; quibus omnibus profecto fit ut Manchesteriana illa americana respublica veluti specimen civitatum recte viventium apud omnes septemtrionalis americae populos collaudetur, et exemplum optimum his praesertim temporibus ceteris iure praebatur.

GREGORIANI CANTUS PROGRESSIO

Edito tandem his diebus typis vaticanis novo *Romanu Graduali* libro, recti Gregoriani cantus semen ubique iam per orbem conseritur. Ut vero semen uberes edere fructus valeat inditamque foecunditatem effundere, agro eget et sulcis, paratis quidem et late ad ipsam foecunditatem. Quid igitur in re nostra?

Equidem opportunissimo tempore novus hic tandem liber venit, quum nimirum fideles pariter atque clerus anxi iam illum desiderio exspectabant. Etsi enim Pontificis ea lex percelebris de cantu liturgico edita fuerit, non licebat tamen fidelibus emendatis sane musices libris uti. Musices enim ars atque deletatio eius religiosa, non secus atque ritualium precum verba, iamdiu corrupta fuerant. Siquidem consuetudo late invaluerat Gregoriani cantus canendi adeo rigide et ridicule, ut eum passim fideles horrescerent quasi et aspernarentur; neque ideo pii iam illi musices concentus in templis insonarent. Hisce de causis non modo ardua, sed inutilis pene, imo etiam periculosa Gregoriani cantus instauratio videbatur, quum neque canendi modus foret ut umquam corrigeretur, neque auferretur quodlibet audendi arbitrium, ex usu ipso librorum legitime impressorum excusatum. Praeterea optimi quoque musices libritam gravi in re oralia documenta substituere minime valuissent. Magistri enim desiderabantur, qui quomodo concentus illi persolvendi essent docerent, quique discipulos ita erudirent, ut illis cantibus delectarentur. Verumtamen novissimis adhuc diebus huiusmodi magistros frustra quae siveris, neque periti cantores praesto erant, qui tales concentus callerent. Si igitur cantus instauratio cito nimis pertentata fuisse, incassum plane tunc cessisset, atque omnis proinde

ausus Pontificis corruisset. Neque enim ulla tunc reformatio prospere cessisset, neque mala ulla consuetudo diffugisset, quia novi ipsi libri non satis planum ad rem attulissent auxilium. Vel itaque inita vaticana editione, ex rapida ipsa eius diffusione complementum totius operis nutasset.

At, difficultates quaedam, quibus non satis pro visum erat, non sine divinae Providentiae consilio, editionis complementum distulerunt. Itaque hac mora adiuvante, optimo sane modo postremis temporibus medicina parata est. Equidem Gregoriani cantus libris, quos Monachi ex S. Benedicti Ordine ediderunt, iam late vulgatis, kyrialis liber additus est Vaticanis typis editus, quem cantores sequuti, genuinos Gregoriani concentus modos legitimasque notas callere coeperunt. Multis itaque in Seminariis multisque Benedictinorum in abbatiis, itemque in religiosorum domibus pluribus reformationis ausus optime initus atque perfectus est. Hisce enim in locis scholae cantorum constitutae sunt, in quibus sive cantores, sive cantus magistri, sive sacerdotes, sive clerici erudirentur quotquot novissimis Summi Pontificis iussibus obtemperare cupiissent. Hi omnes vicissim veteris huius cantus facti sunt magistri apud ceteros: ipsis adiuvantibus illam assequi licebit musices instaurationem, quam Summus Pontifex tanto desiderio fovit. Ipsi autem Episcopi passim sibi peculiare suscipientes negotium contrarias factiones cohibuerunt, adiuvantibus coetibus dioecesanis, qui sollertia mirabili Pontificis decreta et mentem optimo consilio in Christi fideles evulgarunt.

Plura insuper habita sunt tum regionalia comitatum singularum nationum, eaque praesertim apud Italos, qui hac de musices instauratione magis fuere solliciti. Maximae vero auctoritatis fuit coetus quarto abhinc anno Romae coactus, quum sancti Gregorii centenaria solemnitas XIII haberetur. Convenere tunc una simul Patres Cardinales, Episcopi, legati sacerdotes atque laici optimates vel doctores multi, qui omnes hanc instaurationem mira concordia votis suis cupierunt. Strasburgi autem sequenti anno idem populi concursus eademque concordia fuit. Horum comitiorum utilitas omnium brevi exspectationem superavit. Quid ultra? Factum est ita ut Gregoriani cantus cultores ubique gentium multiplicati sint, qui pertentatam iamdiu instaurationem omni conatu pro pugnaverint; ut sodalitates constituerentur summa constantia incoepum protuentes, idque praesertim apud Germanos, quorum maxime ingenio, gravi quidem et rigido, Gregoriani cantus veteres illi modi melius respondent. Itaque Basilea in urbe habito novo coetu cultorum musices, magnus sane locus Gregorianis modis relictus est.

Neque est praetermittendum Gregoriani cantus editores suum alacres opus provexisse, atque praef-

AD CONVENTUM HAGENSEM DE PACE PÚBLICA

Carmen A. M. CASOLI e S. I. Mutinensis

in certamine poetico Hoeufftiano praemio donatum anno MCMVIII

*Pacem rogamus quotquot ab uno
Latum per orbem semine prosati,
Humano et humanos decenti
Ingenio fruimurque cultu.*

*An belluina non rabie satis
Fraterna fratres rumpere pectora
Et caede communem scelestas
Perstitimus violare terram,*

*Frus tra nivosis scilicet alpibus
Oras et undis dissociantibus
Quemcumque constantes sagaci
Oppositum superare nisus?*

*Heu, quā latebris provida devils
Natura vires occuluit suas,
Quas non in alternam retusas
Perniciem, male gestientes*

*Exerceamus? Iam puerilia
Enses et hastae. Fulminis aemulæ
Fulsere mugituque late
Horrisono dederunt ruinas*

*Flammanti adactæ pulvere machinae:
Sive illæ apertum mille per aera
Excusserint glandes liquenti
Bethiferas sine more plumbo,*

*Seu, piscis instar, summa sub aequora,
Immane monstrum, missile iecerint,
Cui multa anhelanti coacta
Visceribus furit aura hiatu*

*TE constituto vindice et arbitro,
Quem Numen ipsum gentibus intulit
Patremque præfecit ducemque
Legifera Capitoli in arce.*

*Et proruturis stat caput ignibus:
Coecum carinas quod simul attigit
Pontumque caelumque in profundum
It fragor: intumuere circum*

*Cum nube fluctus; at procul horrida
Exaestuanti per freta vortice
Hinc inde diffractos vibravit
Unda træbes lacerosque malos.*

*Quos infer, heu!, quam multa supernatant
Discerpta foede frusta cadaverum
Artusque et effusis cruenta
Visceribus cerebroque membra!*

*O per superna de manu originem
Cunctis eamdem! o per et omnibus
In liberos fratresque sancta,
Si qua manent, pia iura terris,*

*Incesta tandem tela recondite,
Viri, atque amicas jungite dexteræ!
Sat namque, mortales, dolori
Sat lacrimis rapidoque letho*

*Debemur, ipsi quin furi aliter
Adurgeamus tarda gradu mala
Et mortis ignotæ protervi
Multiplices properemus artes.*

*Pacem rogamus! quam bene iurgia
Statæ universis lege residerent!
Quam tuta concordi volentem
Iure fides sociaret orbem,*

densiorem reddit aquam marinam, quam est fontana, et ob hanc causam pondera potest ferre maiora, maiora post frigora glaciata.

Nonne iam avertitur animus ab his rebus, Laurenti? Me pictorem non esse vides? Hoc iam praedixi futurum, sed vicit tua rogatio. Ad reliqua ergo pergamus. Tertium erat ut de calore dicerem marino. Hunc moderatur sol, qui per stratas aquam calefacit et ad metra ducenta pervadit. Sed sicut in terra regiones calidiores sunt unae, quo quidem feruntur directi radii solis, aliae frigidiores quia obliqua est earum apricatio: ita maris partes unae plus recipiunt solis quam aliae, ut, quae propius ad aequatorem accedunt, ad gradus triginta duos ascendant, quae proxime ad alterutrum globi terrestris polum attingunt, tribus gradibus zero subsint. De superiore aqua haec dixi: in infimo enim mari non longe a solo aequinoctio ubique est calor unius gradus.

Quo, haec omnia modo invenerunt physici? Thermometro mensi sunt omnia. Hoc cum aliquo pondere et cum scintilla electrica demiserunt. Filum docuit quae fuerit loci altitudo; scintilla excitata gradum significavit in tessera, a qua postquam retracta est, legebatur calor. Nam si nudum demisissent thermometrum, mutasset in via aqua calidior aut frigidior in tubo thermometri filum mercurii, itaque vel falsum vel certe dubium gradum collegissent.

(Ad proximum numerum).

PAROEMIAE SIVE ADAGIA

Crassiore Musa.

Παχυτέρα μούση, id est « Crassiore Musa ». Eandem paroemiam sic extulit Quintilianus (*Inst. Orat.*, I): « Liber propter quosdam imperitiores etiam crassiore, ut vocant, Musa, dubitationem huius utilitatis eximere ». Invenitur aliquoties apud scriptores non inidoneos: « pinguiore formula » pro eo quod est « planius atque intelligibius ». Dictum est et « Latine loqui » pro eo quod est « aperte et simpliciter ». Marcus Tullius in Verrem: « Latine me scitote, non accusatorie loqui ». Item in Philip. « Sed ut solent illi, qui plane et Latine loquuntur ».

Rudius ac planius.

Inelegantius quidem est illud apud Graecos, sed idem tamen pollet: ἀμαθέστερον καὶ σαρέστερον εἰπέ, quod apud Gellum refertur: « Nostri enim, credo, verbum illud vetus et perulgatum ἀμαθέστερον καὶ σαρέστερον εἰπέ, id est: indoctius rudiusque quodammodo loquere, et apertius ac clarius fare ». —

Sumptum appetit ex Aristophanis comoedia, cui titulus Βάτραχοι (Ranae), ubi legitur: « Indoctius proloquitur atque clarius »; quo carmine Bacchus Euripidis obscuritatem taxat. Suidas et interpretes admonent subesse proverbium, quod hunc ad modum feratur, indeque sumptum, quod antiquitus illi σοφοί, quos vocant, solerent mysteria sapientiae quibusdam aenigmatum involucris data opera obtegere, videlicet ne profana turba ac nondum philosophiae sacris initia alloqui posset. Sic Plato numeris suis obscuravit suam philosophiam; sic Aristoteles multa mathematicis collationibus reddidit obscuriora.

Invita Minerva.

Latinis hoc fuit celebratissimum « Invita Minerva », pro eo quo est « refragante ingenio — repugnante natura — non favente caelo ». Cicero in *Officiis*: « Invita, ut aiunt, Minerva ». Idem in libro *Epistolarum familiarium* XII: « Quinquatribus, frequenti Senatu, causam tuam egi non invita Minerva ». Rursus eiusdem operis in lib. III: « Idque, quoniam tu ita vis, puto me non invita Minerva facturum ». Horatius:

Tu nihil invita dices, faciesve Minerva.

Huc adlusat Seneca quum dixit male respondere coacta ingenia.

In vado esse.

Metaphora haec proverbialis, idem sonans atque « In tuto, citraque discrimin » sumpta est a natantibus aut navigantibus. Terentius: « Omnis res in vado est ». Plautus in *Aulularia*: « Haec propemodum iam esse in vado salutis res videtur ». Vadum est aquae fundus, in quo quisquis constiterit is iam effugit periculum ne mergatur.

In portu navigare.

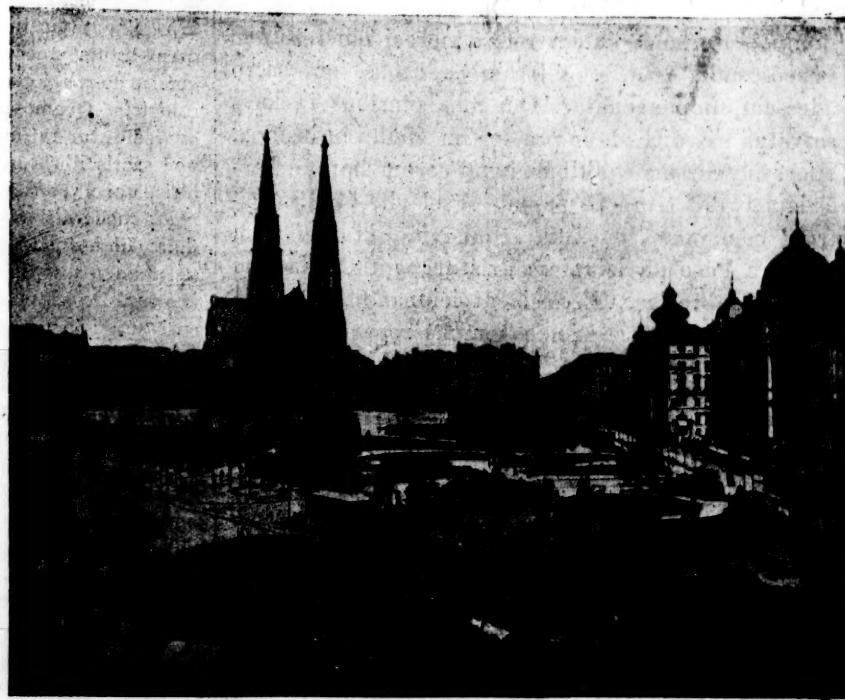
Affinis haec est praecedenti allegoria, qua significamus nos iam a periculo abesse; propterea quod qui mediis adhuc in fluctibus navigant ventorum et aestus arbitrio navigant; contra, qui iam intra portum sunt nihil habent negotii cum undis ac ventis. Unde vulgarissima metaphora hominem in cuius praesidio conquiescimus, portum appellamus; et qui sese ad tranquillam tutamque aliquam vitae rationem traducunt, in portum se recipere dicuntur. Terentius in *Andria*: « Nunc huius periclo fit: Ego in portu navigo ». Virgilius paullo diversius in *Aeneidos* lib. VII:

Nunc mihi parta quies, omnisque in limine portus.

imperioriam gestat. Absburensi *imo* ex domo tot post caedes et infortunia, unus hic omnibus videtur superstes octogenarius rex, qui fortitudine et iustitia et constantia mirabili et qua semper potuit benevolentia arbitrium hactenus atque iudicium tot discordiarum rexit, regalique intercessione integrerime omnia composuit, maxime autem terra marique imperii nomen et auctoritatem protuens ingentes militum clasiarumque copias semper servavit integras et concordes suo gladio sceptroque fideles.

Tanto itaque viro regi, tantis laboribus et virtutibus, tantam pro meritis gloriam tantumque praemium civium universo gaudio admiratus, fausta cuncta pacifica et prospera omniari in longum adhuc aevum animus gaudet.

Clarissimi imperatoris effigiem oculis lectorum hodie subiicientes, aedium etiam prospectum praebemus Schönbrunn, quo tot regales principes circa senem venerandum gratulabundi his diebus convenere, et Vindobonensis fori cui a Maximiliano nomen, ubi magnificum templum videre est Sanctissimo Servatori a piissimo viro dicatum, postquam e sicarii manu nefarie eius vitam petenti an. M DCCC LIII sospes feliciter evasit.

Vindobonense forum, cui a Maximiliano nomen.

Memorandum est etiam ritus, qui ea die in Vienensi Gallicae civitatis urbe explebatur. Ibi equidem, *sacra* dum pompa redit, cui et ipse intererat archiepiscopus, canonici duo extra ecclesiam a cantoribus hac formula rogabantur: « Quem quaeritis? ». Ad quae canonici: « Iesum Nazarenum — respondebant — qui resurrexit ». Cantores autem rursus: — « Iam ascendit, sicut dixit ». Quibus auditis *alleluia* vox omni ex choro erumpebat: mox solemnis missa celebrabatur.

Eadem die novi panis novorumque fructuum benedictio fiebat. Qui autem ritus illa in benedictione celebraretur, ex veteri Pontificali Narbonensi apparet, quo et Catalamiensis archiepiscopus utebatur.

Romae, ad annum usque M DCCC LXX « Papalis Capella » in Cathedrali S. Ioannis templo ad Lateranum habebatur; cuius ab insigni perystilio congregato populo Pontifex solemniter benedicebat.

Triduo ante diem Dominicae Ascensioni sacram, *rogationes* publicae ab Ecclesia habentur ut novorum graminum copiae et ubertati Deus propitietur. Antiquitus vero non prece tantum, sed ieiuniis et abstinentiis rogationes hae celebrabantur. Harum institutio precum Mamerto Viennensi Gallico episcopo tribuitur, qui eas iussit, suum ut gregem a multiplicibus flagellis liberaret, quibus afflictabatur. Quamquam sunt qui hunc morem a Mamerto non inventum

DE FESTO ASCENSIONIS CHRISTI DOMINI IN CAELUM DEQUE "ROGATIONIBUS"

Solemnis dies Christi Iesus ascendentis in caelum ab ipsa Apostolorum aetate quinta post diem Resurrectionis hebdomada celebratus invenitur. Quae quidem annua sollemnia non Latini tantum, sed Graeci quoque annua laetitia agebant, eique *τεσσεράκοστην* dederant nomen. Haec nos docent Sanctus Ioannes Chrysostomus aliisque Ecclesiae Patres, qui ea aetate floruerunt. Pompa singulis e templis die illa feriata per urbes omnes ducebatur; quas Gregorius Turoensis narrat et Petrus Gassendo, qui eam describit quae Vignensi in Gallica dioecesi fiebat. Baillet autem eam pompam duci consuevit tradit in memoriam itineris quod Ierusalem ab urbe ad Olivetum montem Apostoli deduxerunt, quum Iesum Christum comitati sunt, deinde vero ab illo monte Ierusalem rediere.

FRANCISCI JOSEPHI AUSTRORUM IMPATORIS

LX REGNI ANNUS EXPLETUS

Sexagesimo abhinc anno, die mensis Maii septima, Ferdinando I imperatore relinquente solum, Franciscus Iosephus I, decimum octavum vix annum natus,

Absburgensium thronum tenuit. Rex ipse atque imperator ad octogesimum prope aetatis suae modo properat annum, sexagesimumque regni iam complet; licet diurna hac aetate Absburgensibus regibus nullam fuisse graviorem aut tristiorem proculdubio dici possit. Quid enim aliud huius temporis historia inde recoluit, nisi seditiones, bella, clades, neces et luctus sive populorum sive regiae ipsius domus? Quibus de causis respublica omnis aut interna aut externa vi veluti concussa semper et exagitata quievit numquam, atque sensim et paullatim innovata atque immutata est.

Imperium enim, quod Napoleonis I superbiam immanemque fortunam constantissimo conatu oppugnauerat ac tandem everterat, Metternich ille princeps callidus pariterque rigidus una vi regiae auctoritatis restitutum communiverat eiusque quasi oppidum esse et arcem voluerat. Verumtamen multiplex et varia et dissita tot populorum voluntas, qui in imperium colligebantur, adeo tandem potuit, tantoque conatu nisi est undique, ut molem illam rigidam et ferream varie et undequaque oppugnaverit, concusserit, disicerit ita ut una vix reverentia regis tantam hodie multitudinem in imperio contineat. Hinc motae sane et incensae Vindobonensium, Pragensium, Budensium seditiones; hinc Langobardorum vindicatio in libertatem, bellaque cum Italica tria, cum Hungaris duo, cum Borussicis unum, ex quibus Langobardi ac Veneti imperio discessere, Hungari regnum sibi obtinuere seiunctum, Borussi ceterique Germani septentrionales novum imperium condidere.

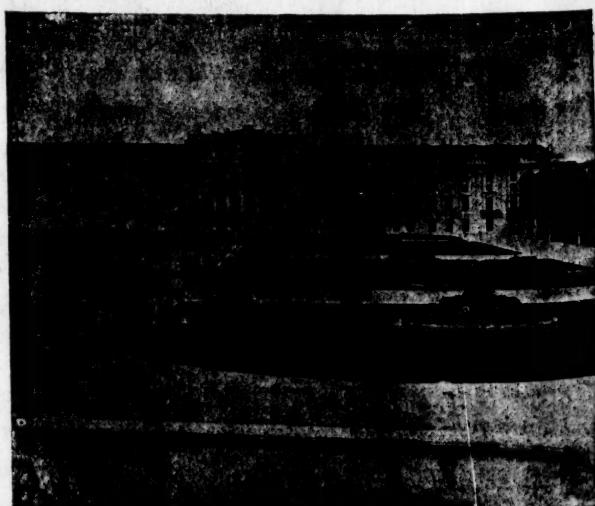
Addendi hisce fatis domestici luctus: et Maximiani fratris Mexicanorum regis, Rodulphi filii atque

regni haeredis, Elisabeth uxoris pulcherrimae et piissimae cruentae caedes, Ioannis consobrini ignotum hactenus fatum, nuptiae hinc et inde a filiis atque a nepotibus inscio aut obstante Caesare cum privatis mulieribus initae, ita plane ut nullum fuerit Absburgensi ex domo nomen cuius memoria Caesari gravis non exstet.

Modo autem, quamvis tot superatum pugnis, totque seditionibus laceratum, ingenti adhuc eoque praevalido exercitu imperium communiatur ac fortissima vi coalescent adhuc dissitae tot gentes et regna, pacis tantum sub specie et concordia vivitur.

Atque latet neminem unam praesertim in his protuendis virtutem esse constitutam, principis praestantiam atque populorum studium erga illum. Qui quidem populi, licet tantis vicissitudinibus exagitati, suum tamen regem eo magis dilexerunt et honorerunt, quo magis domestica aut publica fortuna vexatum intuerentur.

Popularis itaque gratia, concordia, studia circa senem hodie uniuntur arctissime, clerusque atque optimates, milites et populus unanimi laetitia suam illi obtestantur fidem, atque videntur certare ut quidquid in diurna vita asperum, durum, atrox, horridum ille pertulerit, publico gaudio repandant. Equidem sentiunt omnes palamque profitentur libenter ex Caesare illo tantum austriacam rem publicam stare, eiusque una virtute ab ultima ruina plures esse servatam atque nunc quoque servari. Et enim in tanta populorum varietate qui neque origine, neque lingua, neque moribus, neque religione convenient, quique immo alii in alios mutua semper aemulatione ita feruntur, ut Germani in Polonos, Hungari in Germanos, Bohemi in Hungaros, Illyrici in Bohemos, Itali in Illyricos, atque vicissim omnes odia foveant, nihil commune omnibus est nisi Absburgensis ille domus regalis procurator, qui coronam regiam atque

Schönbrunn aedes ad Vindobonam.

Ceterum, addunt, libri sacri, quia natura sunt religiosi, vitam necessario vivunt: iam vitae sua quoque est veritas et logica, alia profecto a veritate et logica rationali, quin immo alterius omnino ordinis, veritas scilicet comparationis ac proportionis tum ad *medium* (sic ipsi dicunt) in quo vivitur, tum ad finem ob quem vivitur. Demum eo usque progressiuntur ut, nulla adhibita temperatione, asserant, quidquid per vitam explicatur, id omne verum esse ac legitimum. — Nos equidem, venerabiles Fratres, quibus una atque unica est veritas, quique sacros libros sic aestimamus *quod Spiritu Sancto inspirante conscripti Deum habent auctorem* (1), hoc idem esse affirmamus ac mendacium utilitatis seu officiosum ipsi Deo tribuere; verbisque Augustini asserimus: *Admisso semel in tantum auctoritatis fastigium officiose aliquo mendacio, nulla illorum librorum particula remanebit, quae non ut cuique videbitur vel ad mores difficilis vel ad fidem incredibilis, eadem perniciosissima regula ad mentientis auctoris consilium officiumque referatur* (2). Unde fiet quod idem sanctus Doctor adiungit: *In eis, scilicet Scripturis, quod nullus quisque credet, quod non nullus non credit*. — Sed modernistae apologetae progressiuntur alacres. Concedunt praeterea, in sacris libris eas subinde ratiocinationes occurtere ad doctrinam quampiam probandam, quae nullo rationali fundamento regantur; cujusmodi sunt quae in prophetiis nuntiatur. Verum has quoque defendunt quasi artificia quedam praedicationis, quae a vita legitima fiunt. Quid amplius? Permittunt, immo vero asserunt, Christum ipsum in indicando tempore adventus regni Dei manifeste errasse: neque id mirum, inquiunt, videri debet; nam et ipse vitae legibus tenebatur! — Quid post haec de Ecclesia dogmatibus? Scatent haec etiam apertis oppositionibus: sed, praeterquam quod a logica vitali admittuntur, veritati symbolicae non adversantur; in iis quippe de infinito agitur cuius infiniti sunt respectus. Demum, adeo haec omnia probant tacentur, ut profiteri non dubitent, nullum Infinito honorem haberi excellentiorem quam contradicentia de ipso affirmando! — Probata vero contradictione, quid non probabitur?

Attamen qui nondum credit non *objективis* solum argumentis ad fidem disponi potest, verum etiam *subjectivis*. Ad quem finem modernistae apologetae ad *immanentiae* doctrinam revertuntur. Elaborant nempe ut homini persuadeant, in ipso atque in intimis eius naturae ac vitae recessibus cellulari cuiusquam religionis desiderium et exigentiam, nec religionis cuiuscumque sed talis omnino qualis catholica est; hanc enim *postulari* prorsus inquiunt ab explicatione vitae perfecta. — Hic autem queri vehementer Nos iterum oportet, non desiderari e catholice hominibus, qui, quamvis *immanentiae* doctrinam ut doctrinam reiiciunt, ea tamen pro apologeti utuntur; idque adeo inculti faciunt, ut in natura humana non capacitatem solum et convenientiam videantur admittere ad ordinem supernaturalem, quod quidem apologetae catholici opportunis adhibitis temperationibus demonstrarunt semper, sed germanam verique nominis exigentiam.

— Ut tamen verius dicamus, haec catholicae religionis exigentia a modernistis invehitur, qui volunt moderatores audi. Nam qui *integralistae* appellari queunt, ii homini nondum credenti ipsum germen, in ipso latens, demonstrari volunt, quod in Christi conscientia fuit atque ab eo hominibus transmissum est. — Sic igitur, Venerabiles Fratres, apologetam modernistarum methodum, summatim descriptam, doctrinis eorum plane congruentem agnoscamus: methodum profecto, uti etiam doctrinas, errorum plenas, non ad aedi-

ficandum aptas sed ad destruendum, non ad catholicos efficiendos sed ad catholicos ipsos ad haeresim trahendos, immo etiam ad religionis cuiuscumque omni modum eversionem!

Modernista reformator.

Pauca demum superant addenda de modernista ut reformator est. Iam ea, quae huc usque loquuti sumus, abunde manifestant quanto et quam acri innovandi studio hi homines ferantur. Pertinet autem hoc studium ad res omnino omnes, quae apud catholicos sunt. — Innovari volunt philosophiam in sacris praesertim Seminariis: ita ut, amandata philosophia scholasticorum ad historiam philosophiae inter cetera quae iam obsoleverunt systemata, adolescentibus moderna tradatur philosophia, quae una vera nostraque aetati respondens. — Ad theologiam innovandam, volunt, quam nos rationalem dicimus, habere fundamentum modernam philosophiam. Positivam vero theologiam, niti maxime postulant in historia dogmatum. — Historiam quoque scribi et tradi expetunt ad suam methodum praescriptaque moderna. — Dogmata eorumdemque evolutionem cum scientia et historia componenda edicunt. — Ad cateschesim quod spectat, ea tantum in catecheticis libris notari postulant dogmata, quae innovata fuerint sintque ad vulgi captum. — Circa sacrorum cultum, minuendas inquiunt externas religiones prohibendum ne crescant. Quamvis equidem alii, qui symbolismo magis favent, in hac re indulgentiores se praebant. — Regimen ecclesiae omni sub respectu reformatum clamitant, praecipue tamen sub disciplinari ac dogmatico. Ideo intus forisque cum moderna, ut aiunt, conscientia componendum, quae tota ad democratiam vergit: ideo inferiori clero ipsisque laicis suae in regimine partes tribuendae, et collecta nimium contractaque in centrum auctoritas disperienda. — Romana consilia sacris negotiis gerendis immutari pariter volunt; in primis autem tum quod a *sанcto officio* tum quod ab *indice* appellatur. — Item ecclesiastici regiminis actionem in re politica et sociali variandam contendunt, ut simul a civilibus ordinationibus exulet, eisdem tamen se aptet ut suo illas spiritu imbuat. — In re morum, illud asciscunt americanistarum scitum, activas virtutes passivis anteponi oportere, atque illas prae istis exercitatione promoveri. — Clerum sic comparatum petunt ut veterem referat demissionem animi et paupertatem; cogitatione insuper et facto cum modernismi praecceptis consentiat. — Sunt demum qui, magistris protestantibus dicto lubentissime audientes, sacrum ipsum in sacerdotio coelitatum sublatum desiderent. — Quid igitur in Ecclesia intactum relinquunt, quod non ab ipsis nec secundum ipsorum pronunciata sit reformatum?

EX SS. CONGREGATIONIBUS ROMANIS SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE

Ex Congregatione Sacrorum Rituum, Indulgentiarum et Sacrarum Reliquiarum:

— Canonicis mitra tantum uti licet dum simul pontificalibus functionibus sacris vestibus indui assistunt, neque canonicus celebrans mitra uti potest, etiam praesente capitulo, nisi id expresse significet indultum apostolicum. Est autem semper a mitra abstinentum tum canonicis dum Episcopo celebranti collegialiter assistunt, tum canonicis celebranti, Episcopo sive cum pluviali et mitra assistente, sive absente, in iis divinis Officiis in quibus Episcopo mitra sim-

(1) Conc. Vat. *De rev.*, c. 2.
(2) Epist. 28.

sed instauratum affirmant. De ieuniis loquitur Sидоний; Martenes autem refert morem cineres tunc benedicendi, quae singulorum capitibus, qui sacro adessent, imponebantur. Qui mos pluribus in locis servatus est diu, idque praesertim Melita in insula a Hierosolymitanis equitibus, iuxta eorum statuta. Procedente vero tempore passim obsolevit, ut SS. Patrum communis sententia requisivit, qui indignum tempore Paschali ieunium existimabant. Ita factum est ut Ambrosiana Ecclesia ut ieunandi arbitrium retineret, post Ascensionis tempus rogationes celebret. In Iberia denique, VII p. C. saeculo, ferias V, VI, atque Sabbato post Pentecosten celebrari rogationes praescriptum est.

Diversae prorsus ab iis sunt rogationes, quas S. Gallus episcopus instituit; quae nimurum, ut Gregorius Turonensis affirmit, medio quadragesimali tempore celebabantur. Fit praeterea in Lugdunensi Concilio primo rogationum mentio, quae Novembri mense agerentur; Gerodensi autem in Synodo alias rogationes memorantur, quae post Pentecosten festum haberentur.

Romanam autem in Ecclesiam S. Leonis III Pontificis ab aetate rogationum mos inventus est. Qui quidem, magno terraemotu concussa urbe, et S. Pauli basilica diruta, iussit triduo ante Dominicam Ascensionem quotidie litanias recini et publicam pompam per vias urbis deduci.

Narrat enim Hugonius Leonem constituisse ut prima die S. Mariae Maioris a basilica ad Lateranensem; altera die a S. Sabinae templo ad S. Pauli in via Ostiensis; die tertia a S. Crucis ad S. Laurentii basilicam cives supplicantes incederent. At Pontifices qui sequuntur sunt varia passim de re ediderunt. Postrema itaque aetate haec erant itinera tria: die prima S. Adriani a templo usque ad aedes S. Mariae Maioris; die secunda a S. Maria in Foro ad Lateranum, die tertia S. Laurentii in Damaso ex aedibus ad Vaticanum, ubi finis Rogationibus pompa sollemnissima imponebatur. Hodie sacra haec publica praetermissa sunt omnino: rogationes intra templorum fines habentur.

dimus, praecipiente conscriptam: *directe* dein, mutuatus ab illo dogmata ac iudicia. Inde illud vulgatum in schola modernistarum praeceptum, debere novam apolugesim controversias de religione dirimere historicis inquisitionibus et psychologicis. Quamobrem apologetae modernistae suum opus aggrediuntur rationalistas monendo, se religionem vindicare non sacris libris neve ex historiis vulgo in Ecclesia adhibitis, quae veteri methodo descriptae sint; sed ex historia *reali*, modernis praeceptionibus modernaque methodo conflata. Idque non quasi *ad hominem* argumentati asserunt, sed quia reapse hanc tantum historiam vera tradere arbitrantur. De adserenda vero sua in scribendo sinceritate securi sunt: iam apud rationalistas noti sunt, iam, ut sub eodem vexillo stipendia merentes, laudati: de qua laudatione, quam verus catholicus respueret, ipsi sibi gratulantur, eamque reprehensionibus Ecclesiae opponunt. — Sed iam quo pacto apolugesim unus aliquis istorum perficiat videamus. Finis, quem sibi assequendum praestituit, hic est: hominem fidei adhuc expertem eo adducere, ut eam de catholica religione *experientiam* assequatur, quae ex modernistarum sevis unicum fidei est fundamentum. Geminum ad hoc patet iter: *objectivum* alterum, alterum *subjectivum*. Primum ex agnosticismo procedit; eoque spectat, ut eam in religione, praesertim catholica, vitalem virtutem inesse monstret, quae psychologum quemque itemque historicum bonae mentis suadet, oportere in illius historia *incogniti* aliquid celari. Ad hoc, ostendere necessum est, catholicam religionem, quae modo est, eam omnino esse quam Christus fundavit, seu non aliud praeter progredientem eius germinis explicacionem, quod Christus invexit. Primo igitur germen illud quale sit, determinandum. Idipsum porro hac formula exhibere volunt: Christum adventum regni Dei nunciasse, quod brevi foret constituendum, eiusque ipsum fore Messiam, actorem nempe divinitus datum atque ordinatorem. Post haec demonstrandum, qua ratione id germe, semper *immanens* in catholica religione ac *permanens*, sensim ac secundum historiam *sec* evolverit aptaritque succendentibus adiunctis, ex iis ad *serialiter* trahens quidquid doctrinalium, cultualium, ecclesiasticarum formarum sibi esset utile; interea vero impedimenta si quae occurrerent superans, adversarios profligans, insectationibus quibusvis pugnisque superstet. Postquam autem haec omnia, impedimenta nimurum, adversarios, insectationes, pugnas, itemque vitam foecunditatemque Ecclesiae id genus fuisse monstratum fuerit, ut, quamvis evolutionis leges in eiusdem Ecclesiae historia incolumes appareant, non tamen eidem historiae plene explicandae sint pares; *incognitum* coram stabit, suaque sponte se offeret. — Sic illi. In qua tota ratiocinatione unum tamen non advertunt, determinationem illam germinis primigenii deberi unice *apriorismo* philosophi agnoscendi et evolutionistae, et germe ipsum sic gratis ab eis definiri ut eorum causae congruat.

Dum tamen catholicam religionem recitatis argumentibus asserere ac suadere elaborant apologetae novi, dant ulti et concedunt, plura in ea esse quae animos offendant. Quin etiam, non obscura quadam voluptate, in re quoque dogmatica errores contradictionesque reperire se palam dictant: subdunt tamen, haec non solum admittere excusationem, sed, quod mirum esse oportet, iuste ac legitime esse prolati. Sic etiam, secundum ipsos, in sacris libris, plurima in re scientifica vel historica errore afficiuntur. Sed, inquietant, non ibi de scientiis agi aut historia, verum de religione tantum ac re morum. Scientiae illic et historia integumenta sunt quaedam, quibus experientiae religiosae et morales obtenguntur ut facilius in vulgus propagarentur; quod quidem vulgus cum non aliter intelligeret, perfectior illi scientia aut historia non utilitati sed documento fuisse.

ACTA PONTIFICIA

Sanctissimi Domini Nostri Pii divina providentia Papae X litterae encyclicaes de modernistarum doctrinis.

(Cfr. num. sup.).

Modernista apologeta.

Sed ad apologetam transeamus. — Hic apud modernistas dupliciter a philosopho et ipse pendet. Non *directe* primum, materiam sibi sumens historiam, philosopho, ut vi-

ii mens.
um aras
IV mens.
edictionis
et, dum
tissimum
utum ergo
ativa Or-
Indidem
am quan-
l habeatur
eles viri et
ecelebrandi
nlioribus et
lusivus mu-
tur, nisi et
uavis inor-
e
cooc vni)
es, qui su-
vere, per-
ianus per-
numerum,
n adducta-
a, Ioannes
raszewicz;
ier de Bru-
torum Pon-
s nobilium
stus Schö-
Robertus et
amer Klett
; Rodulfus
m tum ex
B. Michaelis
dioecesi La-
iensi; los-
ctus; Ame-
Communi-
stantieni;
via, ex Nor-
principibus
ps; docto-
briae.

judices S. Congregationis Episcoporum et Regularium adleguntur.

— Excellentissimus vir Carolus Hrynewicki, archiepiscopus Pergen., Leopolitanae ecclesiae canonicus, inter episcopos Pontificio solio adstantes refertur.

Varia.

Die XVII mens. Maii in Vaticana basilica Beatorum honores tribuuntur V. S. D. Mariae Magdalena Postel, Sororum e scholis Christianis Institutrici. Vespere Pontifex in basilicam descendit novam Beatam veneraturus.

Vita functi viri clariores.

Die XXV mens. Aprilis, repente morbo correptus, Regini animam Deo reddit Purpuratus Pater **Iannarius Portanova**, illius metropolitanae ecclesiae archiepiscopus, vir humanae ac divinae doctrinae peritissimus, studio et caritate erga gregem sibi commissum praeclarus. Fuit episcopus Isclanus ab an. M DCCC LXXXV ad an. M DCCC LXXXVIII quando ad archiepiscopatum Reginum promotus est. Leo PP. XIII eum in Sacrum Senatum cooptavit an. M DCCC XCIX. Natus erat Neapoli an. M DCCC XLV.

ANNALES

Vindobonenses feriae.

Tot regnorum praepositi circa regem unum, quot circa Franciscum Iosephum, Austrorum imperatorem, sexagesimum regni sui annum explentem, laetabundi et eminentes convenere haud facile videris. Erant enim Guilelmus Germanorum Caesar e navali suo itinere redux, et Bavariae, Saxonum, Wurtembergii reges et Badensium insuper princeps, et duces civitatum omnium Teutonicarum et earum ipsarum quae libertatis gubernio fruuntur legati; qui universo orbi patefecerunt sese arctissimo amicitiae vinculo vicissim esse coniuctos. Quid ultra? Italiae rex litteras per telegraphum ad venerandum senem benevolentissimas misit, confirmantes plane triplex foedus notissimum solidis quidem fundamentis inniti circa propositi summam, pacis inter nationes conservandae et populorum boni procurandi. Quodsi reapse hic etiam fuerit Vindobonensium feriarum effectus, non est dubium quin ad eas humanus quisque animus libentius sit accessurus.

Mauritana res.

Idque eo magis quod Mauritana res in discrimine adhuc versetur. Dum enim Germanorum administris palam declarant se Mulay-Afid legatos numquam audituros, hic Fez ad urbem contendit, quo etiam Abd-El-Aziz pergere dicitur, Rabat urbe derelicta.

Congressurine aemuli duo illic inter se erunt? Fortasse quum verba haec edentur, nunc rem explanaverint.

Indorum rebellio.

Interim belli rumores ex Asia quoque afferuntur. Tribus enim Molnards et Bajaur, quae fines Afganorum incolunt, mota seditione in Anglos impetum faciunt. Timent hi quidem ne fanaticus illorum populorum furor augeat in dies bellantium numerum; itaque exercitum decem millium hominum instructum, Villcocks duce, in eos mittunt, qui facile eos semel et iterum repellunt. Si vero, prouti dictant, Afganistarum rex (*Emirum* nuncupant) rebellibus directe aut indirecte auxilia suppeditet, res procul dubio minarum et periculi plena fiat; quod avertat Deus.

Ex infima America.

Hae postremi mensis civiles res maioris momenti; quibus de more accedunt tumultus ex infima America; nunc inter Peruvianam et Nicaraguensem rem publicam decertatur.

PUBLICI PER ORBEM COETUS LEGIBUS FERENDIS

In **Anglia** Asquith, administer primus, regni opes recensens eas floridas late patefecit.

In **Brasilia** similia rei publicae praeses publicum legatorum coetum inaugurans recognovit.

In **Gallia** de ferriviis ad occidentem solem rei publicae avocandis et de reddituum vectigalibus disceptatur.

In **Germania** de impensis ad novas ferrivias in Africanis coloniis construendas de qua subsidiis navigantibus ad ipsas colonias elargiendis latae leges; deinde coetus sessiones ad Octobrem mensem dilatae.

In **Lusitania**, iuramento a novo rege praestito, legati recens electi de publico bono augendo sine partium studio convenerunt. Dictatoris decreta deinde abrogata.

In **Russia** rationes acceptorum et expensarum ad examen adductae; de navali re ad commercia augenda provisum, atque administratorum praesidis Stolypin civiles rationes de Finlandica provincia sunt adprobatae.

plex praescribitur. Neque licet uti mitra canonicis dum Episcopo pontificalia celebranti collegialiter assistunt in Missa de Requie, neque non feria VI in Parasceve et aliis diebus penitentialibus, exceptis quatuor dignitatibus seu canonicis in quinque absolutionibus quae sunt in solemnioribus exequiis iuxta Pontificale Romanum. (Ex decr. *Gaudisien*. d. I mens. Febr. M DCCCC VII).

— Quum usus mitrae extra cathedralem capitulo expresse non sit, servandum est in casu quod Motu proprio *Inter multiplices* diei XXI mens. Febr. M DCCCC V (1) praecipitur (n. 80) ut nemini ad aliquod ex canonicorum collegiis pertinenti suffragentur privilegia ultra propriae ecclesiae limites, ita ut non licet capitulo mitra uti extra cathedralem. Est autem censendum capitulo ultra propriae ecclesiae limites suis privilegiis uti, si in alia dioecesis Ecclesia Episcopo in soliū festo pontificalia celebranti collegialiter assistens aut invitatum mitram adhibeat. (Indidem).

— In Indultis Oratorii privati intelligitur inclusa facultas sacram Communionem distribuendi iis omnibus Christifidelibus, qui Sacrificio Missae adstant; salvis iuribus parochialibus. (Ex decr. d. VIII mens. Maii M DCCCC VII).

— Pro expositione Sanctissimi Sacramenti in pyxide non requiritur incensatio; pro expositione vero in ostensorio duplex requiritur, una post expositorum Sanctissimum Sacramentum, antequam incipientur preces; altera ad stropham *Genitori*, et si inter expositionem et *Tantum ergo* nullae interponantur preces. Quum denique Sanctissimum Sacramentum a mane usque ad Vespertas maneat expositorum, Celebrans qui cum ministris accedit ad altare expositionis, post praescriptam reverentiam et antequam aliquid cantetur non debet facere incensationem. (Ex decr. d. V mens. Iulii M DCCCC VII).

— Permitti potest compositio ex oleo olivarum et cera apum ad nutriendam lampadem quae continuo ardere et lucere debet ante altare et tabernaculum ubi asservatur Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum. (Ex decr. d. VIII mens. Novembr. M DCCCC VII).

— Festum apparitionis Immaculatae Mariae Virginis ad Lapurdum (*Lourdes*), duplex maius pro die XI mens. Februario, cum Officio et Missa propria ad Ecclesiam universam extenditur. (Ex decr. d. XXVII mens. Novembr. M DCCCC VII).

— Lux electrica vetita est non solum una cum candelis ex cera super altari iuxta decretum d. 16 Maii 1902, sed etiam loco candelarum vel lampadum, quae coram Sanctissimo Eucharistiae Sacramento vel Sacris Reliquiis aut imaginibus Sanctorum praescriptae sunt. Pro aliis ecclesiae locis et ceteris casibus illuminatio electrica ad prudens Ordinarii iudicium permittitur: dummodo species non habeatur theatralis ad mentem decreti n. 3859 d. 4 Iunii 1895. (Ex decr. d. XXII mens. Novembr. M DCCCC VII).

— Indulgentiam CCC dierum, defunctis quoque applicabilem, consequi valent quotquot in Seminariis aliisve Collegiis et Asceteriis in spem Ecclesiae rite instituuntur, atque omnes et singuli cuiuslibet gradus et ordinis clerici, quotiescumque in assumendo de more superpellico, se cruce signent pieque sic orient: « Indue me, Domine, novum hominem, qui secundum Deum creatus est, in iustitia et sanctitate veritatis. Amen ». (Ex decr. d. I mens. Decembr. M DCCCC VII).

— Licet ut puellae ac mulieres in scannis sedentes, ipsis in ecclesia assignatis separatim a viris, partes invariabiles missae cantent; et saltem extra functiones stricte liturgicas,

hymnos aut cantilenas concinant. (Ex decr. d. XVII mens. Ianuarii N DCCCC VIII) (1).

— Corollae ligneae, quae super tobaleas altarium aras circumcingant adhiberi non possunt. (Ex decr. d. XXV mens. Ian. M DCCCC VIII).

— Non obstante consuetudine, in functione benedictionis cum Sanctissimo Eucharistiae Sacramento, non licet, dum exponitur, vel postquam expositorum fuerit idem Sanctissimum Sacramentum, statim canere primam stropham *Tantum ergo* usque ad *Genitori*, inde Litanias Lauretanis cum relativa Oratione, ac tandem alteram stropham *Genitori* etc. (Indidem).

— Non licet asservare Sanctissimum Eucharistiam quamvis in altare baldachinum habente, quum super illud habeatur habitaculum cum lectulo. (Indidem).

(1) Huic decreto addita est mens. I. ut intra christifideles viri et pueri, quantum fieri potest, suam partem divinis landibus concelebrandi conferant, haud exclusi tamen, maxime ipsorum defectu, mulieribus et pueris; et II. ut ubi officiatura choralis habetur, cantus exclusivus mulierum, praesertim in cathedralibus ecclesiarum non admittatur, nisi et gravi causa ab Ordinario agnoscenda; et cauto semper ut quaevis inordinatio vitetur.

DIARIUM VATICANUM

(Die XXI mens. Aprilis - d. XX mens. Maii M DCCCC VIII)

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites, qui quisque munera gratia Pontificis de more adire, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: manus peregrinorum ex Tuscia ad quatuor millia hominum numerum, a metropolitano florentino et suis episcopis coram adducta; manus peregrinorum e dioecesi Anagnina; Laura, Ioannes et Felix e principibus de Tokary-Tokarzewski-Karaszewic; Leo Malli equester torquatus, Belgici diarii *Courrier de Bruxelles* moderator, stipem Belgarum diariorum scriptorum Pontifici offerent, cum civibus pluribus suis; coetus nobilium mulierum Taurinensis a *Misericordia*; Hernestus Schönenberg-Roth-Scönberg dynasta eiusque familia; Robertus et Hernestus de Windisch-Gratz principes; De Cramer Klett dynasta eiusque uxor; Fridericus Larisch comes; Rodolphi et Ioannes Hoyos comites; manus peregrinorum tum ex Rhetia, tum ex Helvetia, tum ex sodalitate S. Michaelis Arcangeli Vindobonensi; manus peregrinorum e dioecesi Licensi; alia peregrinorum manus e dioecesi Iaciensi; Iosephus Maria Guiot episcopus Augustopolitanus electus; Amedeus De Bie, Abbas generalis Ord. Cisterciensium Communis Observantiae; peregrinorum manus e dioecesi Constantiensi; aliae peregrinorum manus ex Bavaria, ex Batavia, ex Nodica America, ex dioecesi Massiliensi; Carolina e principibus Thurn et Taxis; Antonius de Hohenzollern princeps; doctores et alumni e schola superiori magistrorum Zagabriae.

Pontificiae electiones.

RR. pp. Terentius Moretti e soc. Missionum Preciosissimi Sanguinis D. N. I. C., et Seraphinus a Colleparo et Ordine Capulatorm inter iudices S. Congregationis Tridentinis decretis interpretandis; et Albertinus Sili, Procurator Generalis Camaldulensis e Monte Corona, inter-

(1) Cfr. *Vox Urbis* an. VIII n. 4, 5, 6.

TARCISIUS — Actio dramatica I. B. FRANCESIA. (7)

(Versibus senariis conscripta).

CIVIS II.

Quae fera nobis accidere tempora!

CIVIS III.

Aeternum dedecus Romae, vituperium!

CIVIS II.

Ab Africa rabidi leones venerant
Ut cives nostros recrearent optimos,
Suam qui nativam nesciunt rabiem!
Heu! usque splendor cossit Capitolii,
Novusque fulgor nascitur de sydere!

DIOCLETIANUS.

Quid voces propter me submisse murmurant?
Putavi explore Romae desiderium!...
Heum! stipant quot cives; premunt quot advenae!

CROMATIUS.

Te, Caesar, obvium quae sibi trepidus...
Os sublevisti cur officiis mihi?
Daturum salvam promisisti Fulviam,
Eam sciebas adduci ad supplicium!
Oh si vidisses! Matronae stant trepidae
Obortis lacrymis ob fortitudinem!
En ipsa! Quae vultus maiestas! Adspicit...
Magnum circa populi cuncti silentium.
Timent omnes, timoris ipsa nesciens!
Adit leonem; qui furens in caveam
Prosilit quassans flavescentem comam.
Adspiciunt omnes, movent nec oculos,
Et ipsos frenant spiritus in pectore.
Tuus subridens procurator cupide
Vultu securus contemplatur Fulviam.
Talia quis videns se Christianum denegat?

DIOCLETIANUS.

Christi discipulus tu?

CROMATIUS.

Nondum, sed propius!...

DIOCLETIANUS (1).

Et ipsa fera?...

CROMATIUS.

Nobis mansuetioris
Demissis fauibus, procedit cautior,
Odoratur lente naribus martyrem,
Humus procumbit; novo sed miraculo
Pedes lambit, dulcis submissa foeminae!
Tunc omnes belluam clamore stimulant,
Strepentem sonitum dat turba vocibus.

(1) *Anxius.*

Vocant hi liberam, sagam illi praedicanter,
Et gladio damnant necari denuo.
Fit strepitus; clamor it recto ad sydera.
Tuus minister illam damnat capitum.
Leo vi tollitur silens in carcerem.
Tunc fit silentium. Procedit carnifex
Suo qui gladio salutat populum,
Eamque plurimis ictibus percutit.
Et ipsa flexis genibus devotior
Salutat caelum, propitiatur lumine...
(Lumine, nam vinculis gravantur brachia!)
Percussa gladiis et honeste cecidit...
Haeret vox omnium pae metu fauibus,
Simul confusi dilabuntur aulici,
Fugit Romanus, contremiscit; carnifex;
Non sic, non sic, is percutit quum reprobum!
Haec mulier per forum praedicatur innocens
Eiusque exuviae sancte sunt conditae,
Cruor colligitur effusus spongiis
Suis ut esset fidei testimonium.
Ut olim sanguis victorum pro patria.
Habent suum decus Christiani martyres! (1).
En fertur corpus hinc septum floribus
Eiusque coepit cultus gratia tui.

DIOCLETIANUS (2).

Es ne Christianus? Cur audes ita loqui?

CROMATIUS.

Nondum, sed parum deest! Iis quid castius?
Potest quid sanctius coli inter homines?

DIOCLETIANUS.

Et audes istud profiteri criminis
Palam, mihi, dicor Christi qui adversarius?
Meum ne furorem patiaris time!
Ruit tempus, meae finis patientiae...
Meumque Roma sentiat propositum: (3)
Christianas stirpes evertam funditus,
Et omnes destruam Christi discipulos!
Audistin? Sic volo, sic fatis pertrahar
Ni quidquid obstat ad fatim perduim!
Peribis et tu partes sciām si sequi
Christi: peribunt omnes uno vulnere! (4)

(1) *Haec dicens digito monstrat interne ferri corpus Fulviae magna cum religione. Submisse exaudiuntur Christianorum voces: IN PACE QUIESCE! — NOSTRI MEMENTO! — PAX CHRISTI!*

(2) *Curiose inquirens.*

(3) *Maximo furore actus.*

(4) *Exit cum aulicis. Eum sequuntur complures cives, voce confirmantes quae dixit imperator.*

PER ORBEM

Die **xxi** mens. Aprilis **M D C C C V I I I** Genuae, dum domus quaedam exstruitur, ex contignationum casu ruina fit, unde operarii quindecim graviter vulnerantur.

Guatemala in urbe, Cabrera, reipublicae praesidis, vita nefarie, at incassum, petitur.

— d. **xxii** Londini moritur Henricus Campbell-Bonnermann, usque ad extremos vitae dies collegii administratorum praefectus.

In Columbiana republica Reyes dux praesidis officium suum Angulo duci pro tempore tradit.

Antuerpiae cives magnis clamoribus Congi adnationem Belgico regno repetunt.

— d. **xxiv** magna ventorum tempestas Walls oppidum ad Mississipi flumen destruit.

— d. **xxv** Petropoli maxima officinarum pars ad tormenta bellica fabricanda incendio comburitur.

— d. **xxviii** Bruxellis coetus ex omnium nationum legatis congregatur, ad armorum regimen in Africa excutiendum.

— d. **xxx** ad insulas quae a Piscatoribus appellantur, tormento quodam ex improviso incenso, Matsumi tironum navis mergitur una cum discipulis ducentis.

Die **i** mensis Maii Parmae agricolae ex condicto labore ubique deserunt.

Vindobonae Penschka, Austrorum gubernii administrator, improviso fato corripitur.

— d. **ii** Budapestini moritur Stephanus Türr, Hungarorum militum praefectus, qui tamen libertatis fautor Subalpinorum arma sequutus est ad Langobardorum et Venetorum regiones ab Austriacis vindicandas. Natus erat Baiae an. **M D C C C X X V**.

— d. **iv** Pragae supremum obit diem Iosephus Aerold, nationalis Czecorum consilii praeses.

— d. **vi** Olyssipone Emmanuel rex sollemni ritu de more consulatur, qui coram coetu senatorum et populi legatorum debitum insurandum emitit.

— d. **viii** Lutetiae Parisiorum decedit Ludovicus Halevy, inter Galliae academicos adscriptus.

— d. **ix** in Montis Nigri principatu novae urbis Antivari fundamenta sollemniter ponuntur.

— d. **x** Roosevelt, Civitatum Foederatarum Septemtrionalis Americae praeses, fundamenta pariter iacit offici pro rebus earumdem civitatum communibus.

— d. **xii** Nebraska Iaponica regio ventorum vi misere vastatur.

— d. **xviii** Florentiae vitam naturae reddit Herestus Masi, criticæ artis Italicus scriptor paeclarus.

— d. **xix** agricolarum a laboribus desertio a Parmensi regione ad Placentinam diffunditur.

Pragae tumultus contra Teutones renovantur.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

Socios et lectores admonere iuvat, libros recens editos atque ad nos missos ut in Voce Urbis eorum notitia detur, apud administratorem nostrum, nisi contra aperte declaretur, minime venundari. Si quis igitur alterum eorum sibi cupiat, petat necesse est ab editore, quem semper indicamus.

ANTONIO RICARD. *Sant'Antonio di Padova.* — Traduzione dal francese del p. Stefano Ignudi. — Editio altera. — Romae, edid. Desclée et Soc., 1908. (Ven. lib. 2).

FELIX LUALDI. *Caeremoniale Missae privatae.* — Editio septima latina, emendata et adnotacionibus aucta. — Indidem. (Ven. lib. 1).

DOMENICO CONTI. *Da Betlem alla Galilea.* — Indidem. (Ven. lib. 1,25).

ANDREA BAUDRILLART. *S. Paolino vesc. di Nola (353-431).* Traduzione italiana su la seconda edizione francese. — Indidem. (Ven. lib. 2).

Documenti pontifici contro il Modernismo. — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

CARD. A. CAPECELATRO. *Il giubileo sacerdotale di Papa Pio X.* — Indidem. (Ven. lib. 0,20).

LUIGI BRÉHIER. *Le chiese bizantine.* — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

ID. *Le chiese gotiche.* — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

A. LAURENT. *La libertà d'insegnamento.* — Indidem. (Ven. lib. 0,60).

AB. MARIN. *S. Teodoro.* — Indidem. (Ven. lib. 2).

AENIGMATA

I.

Discolor et pulcrum servor mensasque decoro;
Omnis mirantur, denique proiiciunt.

II.

Cuspidibus lateo munitum in limine, donec
Hiscat, tunc demum me dabo desiliens.

F. X. B.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet IOANNIS BATTANII opus, cui titulus:

ANTHOLOGIA PARVA GRAECO-LATINA (VII).

Aenigmata an. XI, n. III proposita his respondent:

1) *Amor - Roma;* 2) *Dolor - Olor.*

Ea rite soluta miserunt:

Theresia Venuti marchionissa; Am. Robert, *Roma*. — Guil. Schmidt, *Londino*. — Aug. Scriban, *Iassitis in Romania*. — I. Ortiz, *Morelia*. — Ios. Rainelli, *Arona*. — F. Arnori, *Mediolano*. — Petrus Tergestinus. — Lad. Lud. Podobinski, *Cracovia*. — Rich. Müller, *Berolino*. — Rich. Brondel, *Brugie*. — Call. Amalberti, *Albio Intemelio*. — Lod. Dubois, *Massilia*. — Maximilianus Wronski, *Norva Vies Navodowa*. — Alex. P. Gest, *Trentino*. — Ios. Martins, *Philadelphia*.

Sortitus est praemium:

AUGUSTUS SCRIBAN,

ad quem missum est opus cui titulus:

I SONETTI PASTORALI DI LUIGI CLASIO
tradotti in distici latini da GIOVANNI BATTANI.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina Pacis, Phil. Cuggiani.